

TRGOVSKI LIST

Casopi Ljubljane, govorino, obrt, industrijo ter narodno in politično gospodarstvo sploh.

Izhaja vsaki petek, ali če je ta dan praznik, dan preje popoldne z datumom prihodnje sobote. — Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani, Gradišče št. 17/1 (pri trgovskem društvu Merkur). — Naslov za dopise: Trgovski list, Ljubljana, poštni predel 148. — Naročnina znaša do konca t. l. K 30 in je plačljiva vnaprej. — Posamezna številka stane K 160. — Oglaši se računajo po ceniku. — Ponatis člankov je dovoljen le z navedbo vira. — Plača in toži se v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. Štev. rač. pri ček. uradu 11953. Lastnik in izdajatelj Konzorcij Trg. lista. — Odgovorni urednik Franjo Zebal, Ljubljana - Dol. c.

III. letnik.

V Ljubljani, 23. oktobra 1920.

12. štev.

Naša Koroška.

Zibeljka Slovenstva, naša Koroška je v nevarnosti! Številni dokazi pričajo, da plebiscit ni izraz ljudske volje, nego je sad zločinske mahinacij s pomočjo Italije, ki se skriva pod hinavsko masko zaveznice in kateri se klanja naš ministri. predsednik Vesnič enako, kakor veliki Ameriki in njenemu predsedniku Wilsonu. S prevaro nam hočemo odvzeti našo Koroško, prastaro slovensko zemljo. Ne samo Slovenija, celo Jugoslavija trepeče pred izgubo Koroške, celo Jugoslavija čuti žalost in duševno trpljenje naših koroških bratov, ki so šli zmagoslavno voliti za sveto Jugoslavijo, pa jih je lokavi Italijan okanil na korist tistih, ki so naš narod vedno tlačili in izkorisčali.

Povsod imamo opraviti s temi hinavskimi Italijani, temi besedolomci, kateri ubijajo naš narod in plenijo njegovo premoženje.

Naša vlada naj se zaveda, da stoji celo Jugoslavija za njo v obrambi naše Koroške, kjer leže važna industrijska in rudarska podjetja, preko katere pelje vez Trst—Dunaj, ključ do srednje Evrope. Zavest zaslombe v narodu naj jači našo vlado, da bo pokazala več odporne sile, kakor jo je kazala do sedaj. Izguba velikega dela Banata, Bačke, Baranje, reško vprašanje, zasedeno Primorje in Dalmacija nam kažejo, da vlada ni bila na mestu, ni znala izrabiti volje naroda v obrambo naše zemlje in naših bratov. V ti obrambi ne poznamo plemen, ne strank, ne pokrajin, v ti smo vsi edini in ta edinstvenost je sila, pred katero bo klonila tudi zahrbtna Italija, ki je spoznala naše pesti na Soči in Pijavi.

Avtstria živi od našega kruha, od sadov našega dela. Ne dajajmo kruha Avstriji, ki nam kaže obraz lojalnega soseda, pa hoče z goljufijami zaslužniti slovenski del Koroške.

Pozivamo vlado, da pogleda po preplašenih in obupanih obrazih naših koroških bratov, katere čaka, če pridejo v oblast avstrijskih zločinskih hord, enaka osuda in enako trpljenje, katero tare naše brate v italijanskem suženjstvu. Čas je, da vlada neha s praznimi frazami in obligativnimi pokloni ter začne z resno politiko za narod in domovino, saj narod stoji v ti obrambi za vlado.

Gospodarstvo, posebno trgovina, je propadla.

30. maja t. l. je priobčil »Slovenski narod« iz Prekmurja dopis, v katerem smo čitali tudi nastopni odstavek: Gospodarstvo, posebno trgovina, je po naši zasedbi propadlo. Izdale so se vsemogoče naredbe, s katerimi se je narod oviral v prodajanju svojih pridelkov, ki tvore njegov edini dohodek. Nepopisno mnogo je to našemu položaju škodovalo. Naša prekmurska politična uprava je v tem oziru mnogo grešila, vse njen delo je obstojalo v

tem, da je plenila kmetu košaro z jajci, če jo je nesel preblizu meje, osojala ga drakonično, večkrat krično, a na drugi strani pa je podpirala posamezni. Kmet je gospodarsko propadal, lezel v dolbove, nekateri pa bogateli.

Zabeležil sem si ta odstavek, ker je nadvse značilno, če prizna merodajni dnevnik, da je naša gospodarska politika pogrešna in potruje s tem sodbo pridobitnih krogov, ki vedno trdijo in naglašajo nesposobnost naše uprave v gospodarskih vprašanjih. Kakor je naš birokratski upravni aparat škodoval gospodarstvu v Prekmurju in spravil kmeta v revščino vkljub njegovi pridnosti in vkljub rodovitni zemlji, tako je škodoval poljedelstvu, trgovini, industriji in obrti v celi državi. Pri nas so paševali razni okrajni glavarji enako nekdanjim pašam v Turški, predpisovali so cene poljedelskim pridelkom, ovirali promet in trgovino ter plenili blago in predpisovali kazni.

Pri nas vse tako rado zabavlja proti Beogradu in našemu centralnemu aparatu in mu očita nezmožnost. Primimo se za svoj nos in ne očitajmo drugim nesposobnosti, ko nam kaže naše Prekmurje, da nismo nič bolj veči, pač pa ravnotako slabi v gospodarskih vprašanjih.

Ono vpitje proti prosti trgovini in izvozu s kmečkimi pridelki je preteklo kampanjo prineslo ogromne škode vsemu našemu gospodarstvu, posebno pa poljedelcu. Raznim kričačem so bile cene poljedelskih pridelkov vedno previsoke, čeravno so naše cene zaostale daleč za svetovnimi cenami. Jugoslovanski poljedelec, ki je garal od blede zore do trdega mraka, bi moral prodajati svoj trud in sad svojega neuromnega dela poceni tistim, ki se držijo strogo šesturnega oziroma osemurnega dela z primernimi presledki. Kmetovalci mora vsled premalo dela drugih stanov draga plačati to, kar kupuje od drugih ali kar proizvajajo, zato pa zahteva za svoj pridelek višje cene. Uvedimo pri vseh stanovih več in poštenega dela, pa bomo prišli do boljših razmer, večjih zasluzkov in ponahalo bo večno vpitje o pomanjkanju in premalih zasluzkih.

Preteklo pomlad je birokratizem s svojimi neumestnimi odredbami prizadel poljedelcu in trgovini z jajci za več kot pol milijarde škode. Država je povrh te škode tudi izgubila skoraj 400 mil. na izvozni carini.

Izvoz zrnja, tudi koruze, se je zabranjeval. Pač pa se je potem dovolil izvoz 25.000 vagonov pokvarjene koruze. Če bi bil prost izvoz koruze, bi se ta izvozila zdrava, kmetovalci bi dobili mnogo višjo ceno za zdravo blago, a država bi dobila večje davke od poljedelca, lepe zneske za izvozno carino.

Lansko jesen so izvozniki ponudili mestnim aprovizacijam krompir po K 1.20 z obvezno, da dobijo aprovizacije toliko krompirja, kolikor ga mesta rabijo, a ostalo bi se izvozilo, ker je

stal zunaj krompir takrat 4 krone. Izvozna trgovina bi plačala poljedelcu visoke cene, mestom dala poceni krompir, pa bi pri izvozu zasluzila to, kar bi draže plačala poljedelcu, izgubila pri dobavi aprovizacijam. Tujina bi plačala to, kar bi dobil kmetovalce več, to, kar bi cenejše dobije aprovizacije in mestno prebivalstvo. Gospoda okoli aprovizacij ni sprejela te ponudbe in tako je moralo mestno prebivalstvo pozneje plačevati krompir po 6 kron, izvozna trgovina ni zasluzila ničesar in tudi država ni dobila onega dohoda iz davkov, ki bi ga sicer dosegla. Ne vemo, ali je bila gospod merodajna nevošljivost ali nezmožnost, imamo pa dokaz, da nismo dorasli v gospodarskih zadevah.

Da so bile pri nas prehranjevalne razmere tako slabe, ni bilo krivo pomajkanje živil, ne nezmožna trgovina, pač pa naš birokratizem, ki nima porabne »gibčnosti«, pa se je vendar polastil trgovine in prometa s poljedelskimi pridelki, in pa gotovi krogi, ki so v vsakem videli le verižnika in navjalca cen.

Tiste uradne centrale in razni zavodi niso prodajale niti za ficek cenejše, niso obratovale niti vinar cenejše, pač pa mnogo draže od legitimne trgovine, so imele veliko večje režijske troške kot posamezni trgovci in vsled tega so obremenjevale če ne konsum pa davkopalčevalca, ki bo moral z davki kriti ogromne primanjkljaje teh vladnih naprav. Sarajevska aprovizacija n. pr. izkazuje 10 mil. primanjkljaja. Ta primanjkljaj bo plačal davkoplăčevalec kmet in trgovec, ne pa gospodje, ki so taka podjetja vodili. Tudi v Sloveniji imamo take naprave, katere bi izkazale milijone primanjkljaj, če bi položile račun.

Zopet slišimo razne glasove in novice, da hoče gospoda na birokratiskih stolcih ustanavljati konzume, uvesti rekvizije, predpisovati maksimalne cene in še druge take zločeste pripomočke propadle Avstrije.

Tem nakanan se morata upreti z vsemi silami poljedelec in trgovci. Ne pustimo, da bi birokratije še naprej prizadevali škodo pridobitnim krogom in vladali po svoji birokratski pameti in z manirami propadle Avstrije, one uradniške in vojaške države najžalostenjega spomina, ki je med svetovno vojno tirala kmeta v strelske jarke, njegovo ženo in otroke pa priganjala k težkemu delu a pridelke odjemala po sramotnih cenah.

Kmet in trgovec delata neprenehoma in neumorno, zato pa ima pravico do primernih cen svojim izdelkom, drugi pa pravico do mirnega in svobodnega dela. Vsi oni pa, ki ne morejo izhajati s svojimi dohodki, na delajo toliko, kot dela trgovci in kmetji pa imajo pravico do višjih dohodkov in vsi jim bomo pomagali do teh. Za malo dela je tudi malo zasluzka.

Zahtevamo popolno svobodo trgovine in vso prostost prometa v novejnosti države a strokovnjaško nad-

zorovan izvoz v tujino brez korupcije, brez bakšiša in brez zarade nepoklicnih ljudi.

Prosta trgovina s poljedelskimi pridelki je bila vedno v korist poljedelca; ona bo koristila trgovini in državi, bo nudila konzumentu živila po ugodnejših cenah, ker bo konkurenca tlačila cene. Vezana trgovina je na mestu tam, kjer je pridelek nezdosten, ne krije lastne potrebe. V naši državi je pridelek dovolj. Trgovina nima nikdar namena dražiti potrebščin, pač pa stremi za kolikor možno nizki mi cenami. Vrediti se morajo prometne razmere, znižati železniški in drugi tarifi da se zveča in olajša promet in zvečajo s tem spojeni dohodki prevoznih podjetij.

V državnem gospodarstvu se mora uvesti varčevanje, polagati se morajo računi o državnih prejemkih in izdatkih, da bo javnost vedela, kako se gospodari z državnim imetjem in z državnimi dohodki.

V klub pridnosti jugoslovanskega kmetovalca, vkljub rodovitni zemlji, vkljub obilim poljedelskim pridelkom, vkljub solidnosti našega trgovstva se nam godi slabno in nima naša država v tujini primerrega in pripadajočega kredita. To pa vsled tega, ker vodijo gospodarsko politiko uradniki in birokratije, ki v tem niso izvezbani, ali pa ljudje, katerim je strankarstvo in politika več kot gospodarstvo.

Skrajni čas je, da pridejo pridobitni krogi do besede. Ta beseda naj bo taka, da bode sfrčala s svojih stolčkov gospoda, ki se je vrinila za vodnike narodu in gospodarstvu pa za to nima sposobnosti ali volje. Nehajmo z uradniško politiko avstrijskega vzorca in začnimo z gospodarsko politiko.

Franc Souvan.

Edino prava pot.

Voditelji gospodarske politike so zgrešili pravo pot, ne vedo ne kod ne kam, kolebajo semertja in tavajo v gošči. Nas trgovce, ki smo del naroda, ki živimo in čutimo z narodom, nas boli srce, ko vidimo, kako se na krije strank — da ne rečemo kaj drugega — izdajajo narodni interesi. Kar nas je starejših, se še nismo uživeli v povojniški mentalitet, ki postavlja na prvo mesto strankarsko korist, na drugo mesto osebno korist in še le na tretje mesto narodov blagor. Pri nas je še vedno na prvem mestu domovina, in upamo, da bode najbližja bodočnost pokazala, da so v tem smislu orientirane tudi široke plasti naroda.

Dve leti bosta skoro minili, odkar smo dosegli svoj narodni ideal: ujedinjeno Jugoslavijo. Vedeli smo že takrat, da je organizacija enotne uprave in izlečenje vojnih ran težka stvar, da ne pojde vse tako gladko, kakor bi si želeli, saj imamo v zgodovini dva slična primera: ujedinjenje Italije in čas po francoski revoluciji v Franciji. Eno pa moramo zahtevati, od gospodov voditeljev to je dobro volja, in da

se tam, kjer niso informirani informirajo na pristojnem mestu. Tako n. pr. gos. dr. Nedeljkovič s svojo brošuro v valutnem vprašanju ni bil pristojno mesto. Zaman so vse prečanske korporacije, trgovci, zadruge itd. povdarjali, da v deželi z dvojno valuto ne kaže spreteti boljše valute za valutno enoto, ampak slabšo, torej pri nas ne dinarja, nego krono — ime je seveda postransko. Sprič bogastva naše dežele bi se bila krona kmalu povspela na nivo lire in francoskega franka, dinar pa, ki je brezvomno več vreden kot krona, dasi ne štirikrat več, bi bil s tem seveda tudi pridobil, in bi veljal danes n. pr. dve liri ali dva francoska franka. Sedaj pa se dinar bori z liro, krona pa je vkovana v nenačrno razmerje, da je štirikrat manj vredna nego dinar. To je ena stran; druga plat je pa tendenca da se vse cene zjednačijo z višjimi cenami v dinarskem ozemljiju, in proti temu ni pomoci, ker papirnate odredbe pač ne morejo zadržati živega življenja. Z drugimi besedami: draginja! Prednjači pa država sama s poštino, železnicami, davki, tabakom itd. In potem se začne circulus vitiosus: stavke, povišanje mezd in plač, vsled večjih stroškov mora trgovca zvišati cene, in tako gre to v kolobarju. Vsi stanovi plešejo v tem kolu; izključeni so le hišni posestniki po zakonskih omejitvah in mali hranilni vlagatelji ter penzionisti, ki ne morejo stavkati. Krivica pa se dela trgovskemu stanu, če se ga dolži, da dela draginjo: draginjo delajo voditelji gospodarske politike, ki so slabo informirani, ali pa nesposobni za svoja mesta.

Velika napaka je povišanje poštnih in železniških tarifov. To je direktno neekonomično. Posledica bode, da se bode vsa naša trgovina vršila po vodnih potih, in ti kraji bodo obogateli; naši kraji pa, kjer so železnice, bodo obubožali. Zato caveat consules, dokler je še čas!

Zgrešna je tudi naša carinska politika. V modernih državah velja za princip: Kar se doma pridelava, se ne sme uvažati, ali pa se obremeniti z visokimi uvozniimi carinami, (velja posebno za luksus-predmete); kar pa se rabi za obnovo in za vsakdanje življenje, pa ne pridela doma, to je prosto uvozne carine. Za izvoz pa: česar se ne pridela v izobilju, temu se izvoz prepove ali obremeniti z uvozniimi carinskimi postavkami; česar se pridela preveč, temu je prost izvoz. Lahko je tukaj zavzeti stališče za bolj ali manj svobodno trgovino; ali delati trgovini direktno zapreke pri razvoju, kakor se godi sedaj pri nas, je nedopustno. Tudi to stališče umemo, ako hoče gospod finančni minister štititi domače konzumente in v izravnano nižjih domačih cen z višjimi svetovnimi cenami predpisati primerno — pravimo primerno — izvozno carino. Ne umemo pa, da se predpisujejo izvozne carine poljubno in v taki izmeri, da naši eksporterji ne morejo konkurirati z drugimi državami, ki izvajajo. Zato: proč s pretiranimi carinami! Visoka izvozna carina je sopovzročiteljica ponovnega padanja naše valute, ki se je tako lepo jačila. Finančnemu ministru je še vedno francoski frank in italijanska lira — »zdrava« valuta (ali se nam smejejo gospodje v Rimu!), naš denar pa »bolna« valuta. Vzemimo si vendar za vzgled Čehi! Oni zahtevajo od vseh držav, ki imajo boljšo valuto, nego oni sami, plačilo v tej boljši valuti; od vseh držav pa, ki imajo slabšo ali pa jednakovredno valuto, plačilo v svoji lastni valuti. In to delajo Čehi, ki potrebujejo za uvoz živil (n. pr. moke), dnevno velike svote tujih valut! Mi pa jahamo svojega konjička, kakor smo se prvi dan navadili. Nič gibčnosti, nič delavnosti!

Za izvoz naj se brezpogojno zahteva le naša valuta, ki se bode tako dvignila do nepoznane višine. Carine, ki bremene na izvozu izvoznih predmetov, n. pr. pšenice, moke, vina itd. naj se odpravijo ali vsaj izdatno znižajo, da bomo mogli konkurirati z drugimi državami; železniški tarifi naj se znižajo, ne zvišajo! To je prava pot. Seveda bodi pri tem eden ali drugi, ki je špekuliral z liram in la hausse, izgubil pa temu ni pomoči. Edino na

ta način se bodo povrnile v trgovino redne zazmre, mal in pošten zasluzek, verižniki bodo odleteli, in tudi konzument bo zadovoljen. Vsled ponudb iz drugih izvoznih dežel, bodo cene na svetovnem trgu v doglednem času še bolj padle, dosledno pod tem uplivom in zaradi visokega stanja naše valute bodo padle tudi cene na domačem trgu in tako bomo šli spet nazaj: manj zasluzka, manjše plače, cenejše življenje in večja vrednost našega novca in zasluzka.

Dr. Ivan Černe, Ljubljana.

Naše izseljeniško vprašanje.

V zadnjih tednih se je pričelo v naših listih razpravljati o izseljeniškem vprašanju, ki je za našo državo silne važnosti. Bili smo namreč ravno Jugoslovani, ki smo s svojo množico izseljencev napravili bivšo Avstro-ogrsko kot jedino velesilo, katera je imela dolgo vrsto let rekord v eksportu ljudij. Za bivšo monarhijo je tvorila ta armada delavstva zunaj važno postavko v njeni plačilni bilanci ter mislim, da bi bil že samo to zadosten vzrok, da posvetimo temu vprašanju več pažnje, kakor se je to doslej storilo. So pa še številni drugi vzroki, posebno moralnega značaja.

Snov izseljeništa samega je tako raznolika ter jo hočem vsledtega z raznih vidikov obravnavati. Seveda tega ne morem storiti v enem članku, manj hočem najprvo govoriti o najbolj aktualnih stvareh, potem pa o drugih manj perečih.

Prvo, kar je razmotrovati, je to, ali je sploh priporočljivo, da se naši ljudje sedaj selijo v Ameriko, da tam iščijo dela. O tem sem parkrat že govoril z g. Fred. Zalaznikom, ki se še mudi tukaj in ki je gotovo najbolj poučen o današnjem gospodarskem pov. Zedinjenih držav ameriških, ki pridejo v prvi vrsti za naše izseljence v poštov. Gosp. Zalaznik je mnenja, da sedaj ni pravi čas za izseljevanje in da sedaj ni hoditi iskat dela v Ameriko, ker je nedvomno, da bo gospodarska kriza, ki jo deloma doživlja že sedaj Amerika, v bodočem letu dokaj hujša. Bilo bi torej ljudem odsvetovati prenagljeno izseljevanje, ker lahko pride v položaj, ki se z njihovim sedanjem nikakor ne bi dal primerjati.

Drugo vprašanje, ki je danes za oba dela, izseljence v Ameriki in njihove svojce tukaj najvažnejše, je posiljanje denarja. Tu je razločevati dvoje, stalno posiljanje gotovine oziroma nakazil potom raznih bank, — redni poštni promet Amerike z našo državo še ne posluje — in pa iztirjanje in pošiljanje svot, ki so tekom vojne zapadle zunaj v korist naših državljanov. To so zupuščine, dedščine, zavarovalnine ali odškodnine, kakor se pač že imenujejo po svojem pravnem postanku.

Tako po otvoritvi prometa z Ameriko so predstavljale vse te svote velike vrednosti, lahko bi jih ocenil na par sto milijonov krov; del tega denarja je prišel v Jugoslavijo naravnost z vrnivšimi se izseljeni, drugi del potom bančnih nakazil, tretji del je pa ostal še tam, ker je bil po ameriških postavnih določbah zaplenjen, kot last sovražnih inozemcev.

O tem premoženju ki predstavlja po mojih informacijah okroglo 30 milijonov, hočem najprvo govoriti.

Glasom posebnega zakona, ki je vrvnal trgovanje s sovražniki Amerike v vojni, je bilo težko pričakovati, da bi bil ta denar vrnjen, predno ameriški državni zbor (kongres) ne bi sklenil drugih postav. Izvzeti so bili le posebni slučaji in na te izjeme se je bilo potrebno sklicevati potom naše vlade, pa bi že pred poldrugim letom dobili svoja zaplenjena premoženja nazaj. Sedaj je pa izšla posebna poprava k zgornjemu zakonu in na podlagi te je Jugoslovanski odsek Rdečega križa ameriškega dodelil vsem listom obvestilo o tem zakonu ter obljubil točna navodila, kako je postopati, da se bodo ti depoziti vrnil. To poročilo je prešlo, da bi se moglo po njem presoditi, ali in kdaj bodo naši ljudje konečno svojo lastnino nazaj, ter hočem vsledtega isto popolniti, da si napra-

vijo naši ljudje sliko o vsem tem postopanju.

Zakon, ki sem ga omenil zgoraj »Trading with the enemy act« (o trgovanju s sovražnikom) je bil sprejet na 65. kongresu in odobren dne 6. oktobra 1917. Koncem marca 1918. je izšel dodatek k temu zakonu ter je bil temeljem tega dodatka ustavnoven poseben urad za upravo sovražnega premoženja ali angleško »Alien property custodian«. Upravnik sovražnega premoženja je zasegel z gornjim zakonom vsa premoženja, ki so zapadla kot dedščine po umrlih izseljencih svojcem v bivši monarhiji (in tudi seveda v Bolgariji, Nemčiji in Turčiji) ter jih prevzel v svojo upravo. Zakon je bil trd. Njegova veljavnost je pa po razsulu centralnih držav, torej predvsem Avstro-ogrške in s priznanjem države SHS, postala nevzdržna. Jasno je namreč: ali smo zavezniki oziroma pridružena država, ki smo bili pripoznani in smo kot taki tudi podpisali mirovne pogodbe na strani Antante, ali pa nismo. Ker je prvo nepobitno dejstvo, se ne morejo odredbe, in zakoni ki veljajo za sovražnike Združenih držav, načnati več na naše državljane in se morajo zaplenjena premoženja izročiti našim državljanom.

Naša država je bila od Združenih držav Ameriških pripoznana nekako koncem leta 1918. Velika republika je bila jedna prvih držav, ki so to storile, vendar pa je logični čin, da se nam s priznanjem pridružene države dajo tudi pravice, da razpolagamo s svojim premoženjem v Ameriki, prišel še dve leti potem. Ako bi se pobrigali sami za to, bilo bi se najbrže zgodilo še prej.

Da sedaj stokamo nad tem postopanjem, smo jedino sami krivi. Naša dolžnost je bila, da se sami pobrigamo za svoje pravice in ako bi naše zunanje ministerstvo v tem pogledu napravilo kak korak, bi imeli gotovo uspeh. Tako pa je bilo in je še danes deviza, da se čaka, saj bodo dobri Amerikanci vse storili, da pečene piščke prilete v naša široko odprta lačna usta. Ali naj res čakamo? Ne! Tudi Amerikancem se je namreč predolgo zdelo, da se mi, osvobojeni narodi, na brigamo za premoženja, ki jih imamo v Ameriki zasežena pri upravniku sovražnega premoženja, pa so 5. junija 1920 sklenili dopolnilo oziroma izboljšanje postave »O trgovanju s sovražnikom«, tako da nam bo mogoče dvigniti premoženja zaplenjena po tem uradu. Kdor se je hotel zanimati za stvar je dobil lahko tozadne točne zakonite predpise; iz istih povzamem sledče: Predvsem veljajo določbe zakona »o trgovanju s sovražnikom« in mora vsak posebno izpolniti določila 9. odstavka. Ta namreč določa, kako je mogoče zahtevati zaplenjeno premoženje, definira moč predsednikova v teh stvareh in predpisuje način prošnje, ki se ima napraviti na predsednika. Določa tudi nadalje, kakšne posledice ima postopanje, ako se ne napravi prošnja na predsednika. Razen teh določil, ki so v polni veljavi, pa določajo splošna pojasnila, k zakonskemu amendmentu z dne 5. junija 1920, kdo ima pravico zahtevati zaplenjeno premoženje nazaj, kakšni predpisi so izpolniti, kje so tozadne vloge vložiti, kako morajo biti adjustirane itd., kopa predpisov, ki jih nikakor ne razumejo naši ljudje, saj gre tu povečini za ljudi z dežele, ki se še v domačih pravnih zadevah ne spoznajo, kaj šele v ameriških.

Predpisi so tako obširni, da je res težko vsem zadostiti, posebno pa še sedaj, ko se je marsikaj pri določih izpremenilo: stariši so v mnogih slučajih umrli in nastopajo novi dediči, žene so se poročile, mladoletni so dorasli itd. Umestno bi bilo, ako bi se res s to stvarjo pečali že preje, ne pa čakali. Čimprej se to uredi, tembolje za nas vse, ker bode treba, da se ta premoženja v tuji valuti našemu gospodarstvu ohranijo in da se ne bode tako zgodilo, kakor se je z onim delom ameriških nakazil, ki so ostala v Zagrebu skoro pol leta in je n. pr. skoro 8 milijonov nakazil neke New-Yorške banke bilo preko 6 mesecev zadržanih v Zagrebu, dokler nisem jaz

po načelu iz Amerike spravil zadevo v red.

Kako naj bi se torej uredilo vprašanje teh zupuščin? Upam, da bom imel v kratkem na razpolago tozadne uradne vzorce ter bom potem lahko pristopil na enotno ureditev za vse depozite, ker bi se dalo le na ta način rešiti ta kompleks vprašanj enotno in brez velikih novih stroškov. Ako je namreč stvar vpeljena in dela samcena roka, je sigurno da se dela hitreje in ceneje. To pa je tudi važno vprašanje, ki pride za naše ljudi zelo v poštov. Ako bodo naši rojaki tukaj prisiljeni iskati pomoči pri ameriških odvetnikih, potem lahko napravijo križ čez polovico dedičin, ker bi stroški pri kolikortoliko malih svotah od 100 do 1000 dolarjev požrli kmalu polovico. Pri tem je uvaževati še zamudo časa z dopisovanjem, pri čemur gre lahko v zgubo ugodna konjunktura visokega kurza dolarja, kar lahko znese številne svote. Kakorkoli premišljuje človek, je edini izhod v organizaciji tega posla in v enotni rešitvi po nas samih tukaj v Jugoslaviji. Je pa to tudi razvidno iz predpisov, ki jih postavlja amendment z dne 5. junija 1920, ki zahteva dokumente in listine, katere moremo preskrbeti le mi tukaj.

Kakor stoji cela ta zadeva sedaj, je pričakovati, da bo denar tukaj do srede leta 1921, razen v onih slučajih, ki bi bili sporni. Teh bo najbrže malo, tako da bo organizacija lahko celotna.

To bi bil en del finančega programa izseljeniškega vprašanja, ki je nujen, ker zadeva povečini siromašne dediče in sirote, katerim je pomoč potrebna. Drugi del programa je organizacija stalnega pošiljanja izseljeniškega denarja, kakor je to vzorno napravila Italija, ki je edina velešila v eksportu ljudij. To je poglavje za sebe ter hočem o tem posebej govoriti v prihodnjem članku.

Direktor Ljubomir St. Kosier:

Grčka.

(Venizelos i njegova domovina. — Privredna sklica povodom najnovijih dogodjaja.)

Paris, 16./X. (brzovoj):
Prema vijestima, koje su do sada stigle u Paris, pogoršalo se zdravstveno stanje grčkog kralja tako, da je očitno da je vodjenje državnih poslova. U upucnim se krunovima pogovara, da će tim povodom biti u Grčkoj proglašena republika sa Elentheriosom Venizelosom kao prvim predsjednikom. — Venizelos je zatražio od atlantskih vlasti protektorat nad svojom vladom."

Ime Dra. Elentheriosa Venizelosa usko je skopčano naročito sa novijom historijom grčkega naroda. Rodio se godine 1865. od oca trgovca na otoku Kytheru, pravne nauke srušio je u Ateni, a godine 1889. izabran je u narodno predstavništvo Krete. Osam godina iza toga susrećemo ga več kao jednoga od glavnog vodja revolucionarnog elementa, a pod njegovim vodstvom vodi se i obrana Maloake i Akrotorije.

Venizelos je stupio na površinu i istaknuo se jače tekar u poslednjem momentu, u času, kada je njegova otadžbina največma potrebovala njegovu pomoč. — Godine 1909. izbila je u Grčkoj oficirska revolta, koja se tako razmahala, da je konačno 28. augusta uspelo vojski, da iznudi demisiju kabimenta. Nakon toga bile su na dnevnom redu sad veče, sad manje trzavice, koje su ugrozavale cijelu zemlju, dok konačno nije Venizelosu pošlo za rukom, da uvede mir i red.

Kretanin Dr. Elentherios Venizelos je ministar predsjednik od 19. oktobra 1910. i ostao je na tom mjestu, ako prema je u martu 1913. i na samom prijestolju Grčke uslijedila promjena — dolaskom novog kralja (današnjeg eks-kralja) Kostantina.

Jedan od najvažnijih činova Venizelosovog rada jest bez sumnje Balkanski savez, koji je u mjesecu junu 1912. utvrđen izmedju njega kao mandatora Helena, srpskog ministra predsjednika Nikole Pašića, kralja Ferdinandu i crnogorskog monarha Nikole Petrovića-Njegoša. Posljedica ove balkanske unije bila je, da su več 8. oktobra

crnogorske trupe prešle Bojanu i time otvorile novu stranicu u historiji balkanskih naroda. Za cijelo vrijeme balkanskog rata Venizelos je aktivno djelovao i konačno ga vidimo, gdje sa Pašićem, Take Jonescu, Majorescu in crnogorskim generalom Martinovićem potpisuje bukareštanski mir. U početku svjetskog rata došlo je između Venizelosa i kralja Konstantina do nesuglasica, pa iako je pravvremeno dominirao kralj Konstantin, ipak je potporom antante ostao Venizelos pobjednikom, a kralj je bio prisiljen, da se zahvali u korist svoga sina — današnjeg kralja Grčke.

Za vrijeme svjetskog rata Grčka se nije opredjelila. Ona je doduše zatajila svoju dužnost napram kraljevini Srbiji, ali sama zemlja nije inače ratom ništa izgubila i ostala je poštovana od svih grozota, koje su snašle ostale narode balkanskog poluostrva.

Kakove će medjutim biti buduće prilike u Grčkoj, to se danas još ne može sa izvjesnošću predvidjeti. Uvodno citirana pariška brzojavka nagovještava neke važne promjene u budućem životu Grčke, pa nas je to i ponukalo, da ovde iznesemo neke privredne crte iz dosadanjeg života tog susjednog naroda.

U posljednjih stotinu godina Grčka je pokazala lijep razvitak. — Broj stanovnika od 750.000, koji nastavio zemlju u godini 1831. početverostručio se, pa je već godine 1910. imala kraljevinu Grčka 2,666.000 žitelja. — Ovome porastu pučanstva mnogo je doprinjelo i proširenje teritorija. — Godine 1864. dobila je Grčka Jonsko otoče, a nakon berlinskog kongresa i Tesaliju. Pribrojimo li konačno i nove krajeve, koji su nakon bukareštanskog mira utjelovljeni sa kraljevinom Grčkom u površini od nekih 56.000 četvornih kilometara sa oko 1,900.000 stanovnika, to vidimo, da Grčka broji danas preko četiri i pol milijuna stanovnika, te kao takva zaprema vidno mjesto među ostalim državama na Balkanu.

Po našu državu je susjedna Grčka od ne male važnosti, naročito uvažimo li, da ova zemlja imade danas najbolje razvijenu obalu — u usporedbi sa svojom veličinom — gotovo na cijelom svijetu, koja se proteže u duljini od preko tri hiljade kilometara sa nebrojenim zaljevima, zatonima i fjordovima.

Po nas Jugoslavene od osobitog je značenja njena luka na Egejskom moru — Solun, koji se prostire na podnožju ponosnog Chortiatisa. — Izvozna trgovina u južnim krajevima našeg kraljevstva, napose južna Srbija, od Kosova polja na jug, gravitira već od prirode k solunskom pristaništu, pa sve i u onom slučaju, da Rijeka — kao što se nadamo — ostane u našem posjedu. — Vardar — prostočiči iz srca Srbije sliva se u more tik samog Soluna. Solun je također i znatno ishodište željeznica na sve strane: prama Bitolju, Mitrovici, Vranji, Dedeagaču i Carigradu, koji potonji danas broji više gradjana helenskog nacionaliteta, nu i sama Atena.

Solun — starodrevna Thesalonika (turski: Selanik) kao pomorska luka na Egejskom moru — od vajkada je bio od velikog značaja za trgovinu sa istokom. Uz staru luku podignuto je u Solunu moderno novo pristanište, koje će mnogo pogodovati daljnem razvoju prometa. Izvoz je također znatan. Naročito se izvaja žito, opium, riža, duhan, razna krvna i magnezij, dok su glavni artikli uvoza: šećer, kava, petrolej, papir, droge, razni strojevi i koža. Narednog mjeseca bit će osam godina, otkako je Solun pripojen Grčkoj. — 24. novembra 1912. uniše su grčke trupe generala Kleomenisa u Solun i od to doba zamjenio je grad carigradskog sultana — sa kraljem Helena u Ateni.

Kako trgovina cijele zemlje, tako i ona u Solunu — vidljivo je u napredovala u posljednjem deceniju. Prema statističkim podacima daje pregled izvoza i uvoza slijedeću sliku (hiljade zlatnih drahma):

God. 1900.	uvoz	131.400	izvoz	102.700
» 1901.	»	140.500	»	94.000
» 1902.	»	134.900	»	80.000
» 1903.	»	137.500	»	85.900
» 1904.	»	137.000	»	90.500
» 1905.	»	141.800	»	83.700

» 1906.	»	143.400	»	118.100
» 1907.	»	148.400	»	116.000
» 1909.	»	137.550	»	101.680
» 1910.	»	160.530	»	144.570
» 1911.	»	172.200	»	140.900
» 1913.	»	144.800	»	96.300

Najjača izvozna stavka bila je godine 1911. vino i spirituosi u vrijednosti od 18,248.199 zlatnih drahmi, zatim poljoprivredni proizvodi, koji su izveženi za 75,598.266, a uveženi za 56,269.396 drahmi.

Grčka se industrija također lijepo razvija, pa je tek jedina opreka manjak na drvu i ugljenu. Najrazvijenija je mlinska, tekstilna i kemijska industrija. Centar mlinske i tekstilne industrije jest Pirej. U samom Pireju imade dvadeset paromlina. Dnevna proizvodnja grčkih mlinova cijeni se na preko 100 vagona brašna. U Pireju nalaze se također i brojne tvornice konjaka, imade ih oko 26. U kemijskoj industriji naročito se ističe »Société des produits chimiques et angrais», koja proizvadja umjetno gnojivo, sumpornu kiselinu i željezni vitriol. Željezna industrija proizvodi parobrodarske i poljoprivredne strojeve, motore, lokomobile, kotlove i razne željezne konstrukcije.

Postoje zatim u Grčkoj brojne tvornice spiritusa, tvornice kalciumkarbida na Gorgopotamosu, nadalje tvornice sapuna, svjeća, šibica, škroba, boja, cementa, stakla, papira, zatim tri rafinerije ulja, te konačno tvornice šešira i tkanina.

U finansijskom pogledu proživjela je i Grčka poput Turske teških dana. Godine 1893. zadesio ju državni bankrot. Time prouzrokovano teško stanje osjećalo se sve do godine 1900. Tada se izvozom vina i konjaka, te konačno znatnim doznakama, koje su stale stizavati u domovinu od grčkih iseljenika, naročito onih iz Amerike, lagano stalno oporavljati i stanje grčkih financija.

Godine 1910. iznašao je otvoreni dug 810,850.000 franaka i to (specificacija u engleskim funtim):

2½% zlatni zajam od g. 1898.	5,189.000
5% zajam od g. 1881.	3,710.740
5% zajam od g. 1884.	3,239.340
4% monopolski zajam od g. 1887.	4,881.240
4% renta od g. 1889.	5,551.480
5% zajam od g. 1890.	2,142.000
Funding Loan 5% -tni	348.000
4% željeznički zajam od g. 1902.	2,231.000
5% narodni zajam od g. 1907.	787.400
4% obveznice	4,353.026

Godine 1914. podijeljen je grčkoj vlasti od Francuske zajam u visini od 550,000.000 franaka.

Poljoprivreda stoji u Grčkoj još na dosta niskom stupnju. Obrađivanje tla obavlja se na primitivni način, a sama zemlja plodna je jedino uz rijeke.

Vinogradarstvo je vrlo znatno. Grčki vinogradi zapremaju danas velike površine zemlje i daju godišnje do dva i pol milijuna hektolitara vina. Naročito su glasovita vina sa Krfa, Santa Maura i Kumi, dok se dessertna vina iz Zante, Paosa, Santorina (svjetski poznato »vino santo«) i Patrasa izvajaju u medicinske svrhe.

Tri četvrtevine svega stanovništva sačinjavaju Grci, a oko milijun dvjesti hiljada otpada na strane narodnosti. Slavena imade u Grčkoj nešto preko 200.000.

Od stranih vlasti, koje su jače interesovane u Grčkoj, spominjemo Francusku, koja je svojim kapitalima dosta angažovana u grčkoj industriji, kod brodogradilišta i kod pojedinih željezničkih gradnja. Reorganizaciju grčke flote proveo je također Francuz, odmah iza kako je Venizelos preuzeo predsjedništvo ministarstva. U drugom redu dolazi Engleska. Englezzi su još iz davnine imali udjela u razvitku Grčke. Poznato je među ostalim, da je engleski kosmopolita George Noel Gordon Byron još godine 1824. u zajednici sa knezom Maurokordatosom branio utvrde Missolunghia od turskih navalnih.

Tako eto izgleda nabačena privredna skica Grčke od jučer, a kakova će ona biti sutra, to će nam pokazati najskorija budućnost i razvitak najnovijih dogodjaja na bliskom jugu.

Grci, koji su iz zahvalnosti i pieteta napravili velikana Georga Byrona umjeli, da sve do danas sačuvaju njegovo srce u crkvi Missolunghia, ti isti potomci slavnih Helena držimo da će znati ocjeniti i dosadanje zasluge i rad Dra. Elentheriosa Venizelosa, ne samo kao

sadašnjeg predstavnika državne vlasti, već i kao javnog radnika, kome je uspjelo, da u ovo, razmjerno kratko vrijeme, dovrši Byronovo djelo i da oslobođi do onda još neoslobodjena dva milijuna Helena od turske vlasti.

Zapadne li dakle Dra. Elentheriosa Venizelosa čast, da postane prvim predsjednikom nove grčke republike, bit će to samo u dokaz priznanja, što ga odaje ujedinjeni grčki narod svome premjeru.

A dodje li do toga, tada možemo mi Jugoslaveni novog predsjednika prvi pozdraviti!

Izvoz in uvoz.

Izvoz luksurijoznega blaga. Ker se je doznalo, da se vtihotaplja velike količine v uvoz prepovedanega luksurijoznega blaga, sklenil je privredno finansijski komite v Beogradu, da se uvozna prepoved tega blaga ukine, uvede se pa na istega posebna carina »za luksus«. Vpklicala se je posebna komisija, kateri se je poverila naloga sestaviti te nove carinske postavke. Umestno bi bilo, da bi ta komisija zajedno tudi načinčno pregledala posamezne postavke blaga, katero je bilo do sedaj sicer razglašeno kot luksus, je pa v resnicu normalno neobuhodna vsakdajna potrebščina.

Izvoz kapsljev za lovske puške, ki je bil zabranjen, je sedaj zopet dovoljen. Istopako se je tudi dovolil uvoz takozvanih »Bergmanovih cevij«.

Izvoz svežega mesa v Švico. Zvezni svet švicarski je pooblastil federalno veterinarsko oblast, da izdaja dovoljenja za uvoz svežega mesa v Švico. Tozadnje pooblastilo je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Izvoz rlinčic za čevlje, ki je bil zabranjen, je od sedaj naprej dovoljen. Dovoljen je tudi uvoz barvnih trakov za pisalne stroje.

Izvoz pitane klavne živine v inozemstvo je dovolil ekonomsko-finansijski komite ministrstva.

Izvoznikom, ki bodo izvajali perutnino v živem stanu je privr. finansijski komite dovolil, da smejo utovoriti tudi potrebno količino turšice v svrhu prehrane perutnine na transportu. Ta koruza se bode smela izvajati brez plačanja carine in brez zasiguranja valute.

Narodno gospodarske zadeve.

Finančno vprašanje.

Konferenca v Bruslju. Med prvimi čini »Zveze narodov« je bil, da je sklical v Bruselj mednarodno konferenco, na kateri so se zastopniki 39 držav celega sveta posvetovali o najbolj perečem vprašanju, kako pomagati Evropi finansijsko zopet na noge. Do odločilnih sklepov ni prišlo in to iz vzroka, ker je imela konferenca samo posvetovalni značaj. Najbolj značilno na tej konferenci je bilo, da je prišla pri posvetovanjih vsa neizmersna revščina Evrope na dan, revščina, ki tare danes nele premagande, ampak tudi zmagovalce. Niti ene države v Evropi ni, ki ne bi v finansijskom pogledu trpela bolj ali manj na strašnih posledicah vojne, vsem pa seveda prednjačita falirana Avstrija in pa Nemčija. Pokazal se je velikanski prepad, ki nas danes loči od držav na drugih kontinentih, v prvi vrsti od Združenih držav severo-američkih. Ni so pa izostale seveda tudi v teh državah, ki plavajo danes takoreč v srebru in zlatu, radi obubožanja Evrope razne zle posledice. Važno je za evropske države, da so se zastopniki američkih in azijskih držav v splošnem izjavili, na njih dežele niso več pripravljene dajati Evropi državnih ali privatnih kreditov. Iz tega se da sklepati, kako mnjenje vlada v ostalem svetu o finansijskom položaju držav našega kontinenta. Niti kreditov se jim več ne zaupaju. Pač pa so omenjeni zastopniki položili svojim evropskim kolegom kako na srce, da naj njih države skrbe pred vsem, da dosežejo ravnotežje v državljem gospodarstvu in v trgovski bilanci in naj skušajo na ta način dosegati, da se popravi njih valuta. Nemčija, ki je od te konference pričakovala velike pomoći, je odšla radi tega sicer

jako dobrega nasjeta, praznih rok. Morda, da se bode edinole Avstriji priskočilo na pomoč, to pa iz vzroka ker je drugačje finansijski polom te države popolnoma neizogiben. Skoro gotovo pa ni za blagohotne presojanje situacije v avstrijski republiki ta vzrok merodajen, ampak dejstvo, da bi nekatere prekomorske države, ki so dovolile Avstriji večje kredite, v slučaju poloma te zneske pogubile. Odtod toraj ljubezen do te državice, ki ne more danes ne živeti ne umreti. Zanimivo je tudi dejstvo, da je konferenca zavzela stališče, katero zastopamo tudi mi, da se uveljevi kar možno kmalu svobodna trgovina, Istopako se je zastopalo naziranje, da se carinske zapreke kar najbolj ublažijo. Več zastopnikov raznih evropskih držav je sicer vprašanju svobodne trgovine napsprotovalo, temu pa se ni čuditi, saj so vendar nekatere zapletene še v vojno, vendar se je končno ta resolucija sprejela. Ventiliralo se je tudi vprašanje vpostave mednarodnega kreditnega zavoda, ki bi dajal evropskim državam potrebne svote na razpolago proti kritju v nemobilnih aktivih, carinskih in drugih državnih dohodkih. V pogledu ustanovitev takega zavoda bila sta stavljena tudi dva načrta, katera se bosta predložila »Zvezni narodov« v Genfu, ki jih bode prestudirali. Kakor se toraj vidi, je bila konferenca le informativnega značaja. Vsekakor pa pomeni vsaj pričetek do skupnega delovanja na prevažnem vprašanju kako sanirati nevzdržne fin

nih zavojev, kateri so dospeli iz Avstrije in Čehoslovaške in čakajo očrinjenja. Carinska uprava s svojimi cariniki nam je povzročila že ogromno škode. Pozivamo merodajne činitelje, da pospešijo delo carinarne, da ne bodo ležali poštui zavoji pol večnosti v carinskih skladniščih.

Carinjenje v Mariboru. V Beogradu je sestavilo ministrstvo za promet in pa glavna direkcija carine posebno komisijo, ki naj bi preštudirala vprašanje, kako bi se brez zaprek in zadržkov očrinjevalo blago, ki se uvaža v kompletnih vagonih preko Maribora. Mnenja smo, da je bilo umestno to vprašanje, ki je stalo našega trgovca in konsumanta ogromne miljone, že zdavnaj preje rešiti in želimo le, da bi se začeva ne »študirala« predolgo, kajti študij pri zeleni mizi po navadi ni dosedaj prinesel javnosti nikakih koristi.

Brzojav.

Brzojavne pristojbine za brzojavke namenjene v inozemstvo so se z dnem 15. t. m. trikratno povišale, za nujne brzojave pa se plača trikratna nova pristojbina.

Direktni brzojavni promet z Italijo. Med našo državo in Italijo se je otvoril dne 9. t. m. direkti brzojavni promet. Pristojbina za vsako besedo znaša 36 par ali K 1.44, šteti je pa vedno, kot je to pri brzojavnem prometu z inozemstvom vedno predpisano, po jedna beseda več kot jih je pa v resnicu v brzojavki.

Promet.

Železniške tarife v Avstriji se zoper povišajo. Prvi povišek stopi v moč 16. t. m. drugi pa z 1. decembrom t. l. Skupno nameravajo zvišati tarife za 150% in sicer na ta način, da bode znašali en povišek 50% drugi pa 100%. Za gotove vrste blaga, kakor za les ter za živiljenjske potrebuščine pa se zvišajo tarifi samo za 30 oziroma za 20%. Z tem poviškom nameravajo kriti ogromni deficit K 1,400,000.— ki ga izkazujejo avstrijske državne železnice.

Brodarstvo.

Pomorski promet med Bakrom in Kotorom. Po poročilu Ogrsko-hrvaškega delniškega pomorskega parobrodne društva v Bakru prične opravljati z 10. oktobrom t. l. dalmatinsko pomorsko službo parnik »Salona« na progi Bakar-Kotor. Parnik je moderno opremljen ter bo opravljal poleg potniškega prometa tudi tovorni promet. Za sedaj bo vozil parnik »Salona« vsako nedeljo iz Bakra v Kotor in vsako sredo iz Kotora v Bakar.

Iz trgovske prakse.

Kako se sponesejo državni obrati. To bi se dalo najbolje študirati n. pr. pri ameriških železnicah. V Ameriki ni razen pošte prav nobenega državnega obrata. Celo brzojav, telefon in železnice se nahajajo veskozi v rokah zasebnih združb. Za časa vojne pa je postavila ameriška vlada vse ameriške železnice pod državno upravo. Dočim so železniške uprave pod pametnim zasebnim t. j. trgovskim vodstvom nesle vedno velikanske dividende, dosegla je malomarnost in neokretnost državnega vodstva sedaj čisti primanjkljaj šeststo milijonov dolarjev. Ameriška vlada pa se je vsaj podviza, da je upravljanje železnic sedaj hitro zopet izročila zasebnim združbam. Tako je v Amerikil Pri nas bi pa blodon teoretki ob zasebnih mizah najraje vse, prav vse izročili državnemu kvaražugonskemu gospodarstvu — res, ne moremo drugače reči!

Ministrske naredbe.

Mletje žita v obmejnih pokrajnah. Gospod minister financ je dovolil z odlokom z dne 18. septembra t. l., da smejo naši državljanji in soplemenjaki iz obmejne cone — 10 do 15 km od demarkacijske črte — nositi svoje žito v mletu tudi preko te črte. Dovoljeno se bode to samo v neobhodno potrebnih slučajih s strani carinarnic in v sporazumu z občinskimi, policijskimi in vojaškimi oblastmi. Dovoljenja bodo izdajale pristojne občinske oblasti, vendar se bode smelo prenesti žita samo v

omejenih količinah, oziroma toliko, kolikor se bode rabili moke za lastno potrebo. Dovoljenja se smejo izdajati samo takrat, kadar ni na naši strani nikakega mlina v bližini ali pa če se sicer nahaja, pa iz kateregakoli vzroka ne melje. Carinarnice bodo zahtevali garancijo, da se bode v predpisanim roku odgovarjajoča količina moke po odbitku »merice« zopet uvedla. Kdor se bode proti predpisom pregrevši, se bode proti njemu postopalo kakor proti tihotapcu.

Razno.

Jugosl. kompas. V predzadnji številki smo poročali o Jugoslovanskem kompasu s samonaznanihom uredniku za Slovenijo ter obveščamo danes naše bralce, da nas je naprosil urednik Kompassa, naj pozivamo trgovske tvrdke, da pregledajo Kompass in naznanijo na njegov naslov: Dr. Ivan Černe, Ljubljana predal 147, svoje želje glede uvrščenja ali morebitnih izprenemb v navedbah njihovih tvrdk. Ker je Kompass najzanesljivejši informator, ako je popoln, je lastna korist trgovstva, da uredištu da na razpolago vse podatke, kakor naj bodo objavljeni za informacijsko porabo. Kakor izvemo, je zaloga Kompassa, ki je na razpolago za Slovenijo samo še okroglo sto izvodov, vsled česar je naročilo za to delo nujno. Popravke tvrdk bodo prinesel Kompassov dodatek, ki izide ob koncu leta 1920 in za katerega se sprejemajo tudi oglasi. Naročila, oglasi in vsa uredniška obvestila naj se pošiljajo na gornji naslov. Lokal uredništva je Miklošičeva cesta 6 (Gospodarska pisarna Dr. Ivan Černe).

Sladkorna centrala. Na konferenci dne 6. t. m. pri ministrstvu financ, na kateri so bile zastopane vse sladkorne tvornice, je bilo sklenjeno, da se ustvari sladkorna centrala, obstoječa iz zastopnikov sladkornih tvornic. Ta centrala bi potem porazdeljevala tako v notranjosti države proizvajanjem kakor tudi uvožen sladkor na posamezne pokrajine. Ustanovitev te centrale stoji v zvezi z monopoliziranjem sladkorja. Komaj da smo se rešili raznih centrali slabega spomina, porajajo, se že zopet nove.

Pri nas in v Avstriji. Jugoslavija ima 13 mil. prebivalcev, pa tri milijarde dinarjev v prometu. Nemška Avstria pa ima 6 mil. prebivalcev, pa 21 milijard kron v prometu, do konca t. l. bo imela 24 milijard.

Minister za notranje zadeve bode, kakor poročajo iz Beograda, zahtevali od narodnega predstavninstva pooblastilo, da sme zvišati kazni proti brezvestnim trgovcem, ki bi po novem načrtu znašale do pet let zapora, razen tega bi se pa še konfiscirala trgovina. Legitimna trgovina bude le pozdravila vsak poskus države, da se zato verižniki in drugi slični »trgovci«, uprla pa bi se najodločneje proti temu, da bi se jo metalo, kakor se je to po navadi vršilo, v en koš s takimi propalicami. Istopako pripravlja imenovanje ministristvo novo naredbo proti korupciji uradništva, kakor tudi proti zanikarnemu vršenju državne službe. Uradništvo, ki se bode proti temu pregrevši, se bode odpustilo iz državne službe in izročilo sodišču. Ta naredba bi bila že zdavnaj na mestu.

Takse za koleke se zvišajo, kakor je sklenilo ministrstvo financ, od 1. novembra naprej za 100%.

Odkup južne železnice. Razgovori so ukinjeni, dokler se ne reši jadranško vprašanje.

Čehoslovaška je pozvala vse trvdke, katere imajo svoja podjetja sicer v tej državi, sedež pa v Avstriji, da preneso tudi svoje centrale v Čehoslovaško. In pri nas?

Brez gotovine. V Nemčiji se poštna uprava zelo trudi, da bi uvedla plačilni promet brez gotovine. Pošta sprejemata mesto gotovine nakaznice in čeke državne in drugih bank, poštne nakaznice, poštne čeke itd. S temi denarnimi nadomestki se pri nemški pošti lahko plačujejo denarne nakaznice, poštne, brzojavne in telefonske pristojbine, najemnina, naročnina časopisov itd. Priporočali bi našemu ministru pošte in brzojavu, da bi postal proučevat kakega

strokovnjaka delovanje nemške pošte in bi tudi pri nas zmoderniziral ne samo poslovanje pošte nego tudi uvedel novosti in prednosti nemške pošte. Tudi pri nas bi bilo dobro uvesti plačilni promet brez gotovine ne samo na pošti nego tudi v privatnem prometu. Seveda bi morale banke umevati stvar in bi morale opustiti oderuške pristojbine, katere sedaj zahtevajo v svojem poslovanju in se zadovoljiti s poštenimi pristojbinami.

Petrolejski vrelci na Hrvatskem.

Razna poročila pravijo, da so naši na Hrvatskem številne in obile izvore nafte, za katere se posebno zanima ameriška tvrdka Standard Oil Co. Potreben nam je tuji kapital, ker pri nas ni mogoče pripraviti kmetovalca do tega, da bi svoj novec nakladal v industrijska podjetja, nego ga drži doma v nogavicah, posebno seljak bogatin jugoslovanskih pokrajin, ali kapitala takih združb, kot je Standard Oil Co. si ne smemo želeti. To je velekapitalistično podjetje, ki na najbrezvestnejši način odira konzum. To žalostno izkušnjo imamo iz delovanja tega podjetja v preteklosti. Znani so nam še konkurenčni boji iz prejšnjih let.

Železniški material Italiji. Poročila pravijo, da je vrhovni svet prisodil Italiji ves železniški material Avstro-oogrski, katerega je dobila v svoje roke po premirju v letu 1918. Zato bodo nove države dobile dokaj manjše množine.

Avtrijski Warenverkehrsverein.

kateri je bil dosedaj nekako napol državno podjetje, se namerava pretvorti v delniško družbo. Ideja je vendar naletela v merodajnih avstrijskih trgovskih in industrijskih krogih, ki so bili od nekdaj hudi nasprotniki tega urada, na odločen odpor in ker ne bode uživala v teh krogih zadostne zaslombe, pečati se bo morala po največ z prekupevanjem. Skoro gotovo bode skušala odpreti tudi pri nas podružnice. Ker imamo mi zadosti lastnih trgovcev in nam ni treba tujih tvrdk, ki razen tega kako diše po židovstvu, boderemo v danem slučaju proti isti odločno nastopili.

Vinogradov imamo vsega skupaj v Jugoslaviji 2580 km². Od tega od pada v Dalmacijo 760, na Srbijo 560, na Vojvodino 450, Hrvatsko s Slavonijo 400, Slovenijo 350 ter Bosno in Hercegovino 60 km². Polovico od povprečnega letnega pridelka 5 milijonov hektolitrov vina se konsumira v lastni državi, polovica pa preostaja v izvozu.

Jugoslovanski mlini. Kakor se poroča iz Budapesta se nameravajo oni mlini, ki se nahajajo sedaj na teritoriju naše države, pa so bili preje učlanjeni v budimpeštanski mlinški koncern, združiti s sodelovanjem jugoslovanskega kapitala v enoto akcijsko družbo.

Južna železnica. Že v eni prvih številk našega lista smo poročali, da Italija prav pridno nakupuje akcije Južne železnice. Temu dejstvu bode brezvonomo tudi pripisovati, da so ostali ti papirji, kljub ogromnemu deficitu, ki ga ta železnica izkazuje, ne samo na povoljni višini, ampak se je kurz istih v zadnjem času precej zboljšal. Za konec tega meseca je sklicana v Rimu konferenca, na kateri se bode razpravljalo o onih progah Južne železnice, ki se nahajajo na teritoriju Italije. Ker ni izključeno, da bodo takrat prišli Italijani s pravo barvo na dan, katera bi pa zamogla našo državo, ki se sedaj tudi bavi z vprašanjem nakupa prog na lastnem ozemlju, precej presenetiti, bi bil skrajni čas, da se pripravi na vse možnosti in se italijanske mahinacije pravočasno prekrižajo. Ako bi se Italijanom njihova nakana posrečila, pomenila bi nov, hud udarec za nas.

Pogodba s Čehoslovaško. Po dolgih pogajanjih, katera so bila enkrat že prekinjena, je sedaj vendar došlo do sklepa trgovske pogodbe med našo in čehoslovaško državo. Pogodba se bode v kratkem ratificirala ter velja za dobo do 30. junija 1921. Po tej pogodbi dobavi v glavnem naša država Čehoslovaški 1500 vagonov pšenice, 500 vagonov masti, slanine in mesnih izdelkov, 1800 vagonov raznih rud, predvsem železne rude, tanin, azličen les, spiri. Češka pa uvozi 1800 vagonov rujavega in 1300 vagonov črnega premoga, 3200 vagonov koksa, 2500 vagonov

sladkorja, potem različno steklo, porcelan, papir, kemikalije in industrijske potrebštine. Vsa plačila se vrše v prodajalčevi valuti.

Štrajk na Angleškem. V Angliji, kjer se je zadnji čas posebno železna industrija borila s takimi teškočami, da je bila siljena odpustiti veliko število delavcev, je sedaj izbruhnil splošni štrajk rudarjev, ki bode situacijo bistveno poslabšal. Že danes štrajka več kot en miljon delavcev, ni pa izključeno, da se pridružijo rudarjem še železničarji in prometni delavci. Angleška vlada je sicer vse pripravila, da paralelizira ta sunek, ki prihaja iz boljseviške Rusije, vendar se danes ne more reči, kdo bo zmagoval v tej borbi. Vsekakor pa bodo imel štrajk dalekosežne posledice na cene raznih proizvodov.

Tržna poročila.

Zrnje in moka.

Zemum: pšenica 930—940, zdrava koruza 370—380, oves 250—260, fižol beli 610—615.

Vukovar: pšenica 940—950, oves 250—260, fižol 615—620.

Vinkovci: pšenica 930—940, zdrava koruza 380—390.

Sombor: pšenica 930—940, zdrava koruza 380—400.

Rusija je pričela izvajati žito na Francosko, kamor je že prvi parnik z 5000 tonami došel, nadaljni so pa na potu.

Žetev v Španiji izkazuje 5 milijonov kvintalov primanklja na žitu. Primanklaj je hotela kriti v Ameriki, kar pa se ji ni posrečilo.

Iz Bačke se poroča, da je došlo tjakaj več trgovcev iz Nemčije v svrhu nakupa žita. Kupujejo posebno korizo in so še radi tega cene iste zadnji čas zopet v višek.

Vino.

Ljutomerske - ormarške gorice, dne 20./10. 1920. Sedaj se je začelo živahnje gibanje na vinskem trgu. Domači in tudi gostilničarji so posegli v trgovino in tudi špekulacija se je začela oglašati. Mnogo kupcev pride iz Hrvatskega, Medžimurje je slabo obrodiло in obronki Zagorja tudi; vsled tega so vinske cene pri nas skoraj iste kakor tam in krčmarji so se začeli zavestati boljše kakovosti ljutomerskih vin. Pod K 16—17.— ni več mogoče kupiti. Poznejše bratve in sortirana vina se plačujejo po in nad K 20.— Vina je malo, kakovost ne bo zaostala za l. 1917.

Hmelj.

Žatec, 14./X. 1920. Pri mirnem prometu cene poskočile za 200—300 čK za 50 kg. Prodajale so se le malenkosti srednje kakovosti po 4400 do 4500 čK za 50 kg, za prima se zahteva 4600 čK. Dnevna prodaja le 20 do 50 bal. Kijub miru cene in razpoloženje čvrsto. Nakupovanje na kmetih 4500 do 4600 čK za 50 kg. Hmelj iz Ouštja 4300, iz Duba 4000 čK za 50 kg. Žateški okoliš 4/5 pridelka že prodal, zaloge znašajo še okoli 1600 stotov po 50 kg.

Književnost.

Obrtniški koledar za leto 1921. Izdana in založila »Deželna zveza obrtnih zadrug v Ljubljani«. Kot znak agilnosti zveznega načelstva izšel bode po 7 letnem premoru letos zopet prepotreben »Obrtniški koledar« za l. 1921 z bogato, raznovrstno vsebino. Številni inserati samo domačih obrtnikov itd., dajo slovenskemu zavednemu obrtniku priložnost vdejstviti rek »Svoji k svojim!« Glede na izredno velike tiskarske stroške, je cena »Koledarju« izredno nizka, samo 15 K. Navadna praktika velja 5 K. Vsebine je 64 strani brez inserativ. Oblike pripravna, enaka predvojna, za beležke 32 strani praznega papirja. Knjižica je vezana. Naročila naj se že danes z vpošiljatvijo zneska zagotove ali pa se bode koledar pošiljal s poštnim povzetjem. Posebno se zadragam priporoča,

Ravnokar dospelo. — Velikanska množina vsakovrstnega pisalnega in strojepisnega papirja, vse pisarniške in šolske potrebščine po ugodni ceni. — Veletrgovina papirja, knjigarna in tovarniška knjigoveznična.
VILKO WEIXL, MARIBOR. 110, 3-1

Kupim ali vzamem v **trgovino** eventuelno vstopim kot družabnik in knjigovodja. Prevzamem tudi zastopstva in prodajo na drobno za mesto Ljubljano. Natančne ponudbe pod »Trgovina 22« na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5.

Schneider & Verovšek trgovina z železnino, orodjem in stroji. 1, 3-3

Ljubljana, Dunajska cesta 16 priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstne železnine, kuhinjske oprave, strojev za poljedelstvo in obrt.

Na drobno. Priporočam: Na debelo. vse vrste uradne potrebščine vse vrste šolske potrebščine vse vrste pap. pis. trg. barvasti vse vrste umetne razglednice vse vrste trg. in urad. ovitke vse vrste cigaretnega papirja vse vrste svinčnike in grifeline kamnite šolske tablice št. 2-3. vse vrste zvezkov od 8-80 listov vse vrste pis. mape in po 100/100 risalni pap. risanke, peresa, kreda trg. knjige, kop. knjige, radirke vse vrste trakove za pis. stroje na debelo in drobno. 107 3

JOS. OMERSA
Ljubljana, Dunajska cesta 61.

Izdruženo veletrgovine v Celju
A. Kolenc, Eibacher, Cvenkel in Ravnikar priporočajo po znižanih cenah: slamo, svinsko mast, bučno olje, jedilno olje, mazilno olje, kuruzne in pšenične mlevske izdelke, oves, kavo in milo Zlatorog.
Telefon št. 135. Brzojav: Zito.
5 a), 25-6

80, 20-8

45, 20-4

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku

ponuja:

žvepleno kislino, solno kislino, kristalno sodo, grenko sol, Glauberjevo sol, kalijev soliter, pralni prašek, umetno gnojilo (Superfosfat), rudeče barve, zeleno galico. — Nanovo vpeljane specijalitete: raznovrstne tinte v kakovosti prvih nemških znak, modrilna esenca, modrilni prašek, modrilne kocke in modrilne kroglice. 101, 5-2

Veletrgovina s špecerijo in deželnimi ter gozdnimi pridelki

ANT. KOLENC, CELJE
Kralja Petra cesta št. 22. 46, 20-10

Špecerijska in delikatesna trgovina na debelo

T. Mencinger

Ljubljana

Resljeva cesta št. 3. — Sv. Petra cesta št. 35.

Zaloga: vin, salam, likerjev, mineralnih vod.

13, 20-12

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ul. 9

Največja zaloga izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Blago za obleke in plašče.
83, 6-5

Konfekcija za dame.

Veletrgovina papirja, knjigarna in tovarniška knjigoveznična

VILKO WEIXL

Maribor

Glavni trg štev. 22

priporoča vse vrste šolskih in pisarniških potrebščin ter šolske in leposlovne knjige.

Izvršuje vsa knjigoveška dela.

Izdelovanje papirnih vrečic.

45, 20-4

Na debelo.

Fr. Zebal
Rudnik—Ljubljana

Dolenjska cesta.

Telefon interurban št. 430.

Priporoča petrolej v lesenih sodih sveče, sol, riž, sladkor v kockah in kristal.

□ □

Kupujem po najvišjih dnevnih cenah in v vsaki množini

fizol. Zahtevajte ponudbe!

82, 15-6

KNJIGARNA, TRGOVINA UMETNIN IN MUZIKALIJ

Goričar & Leskovšek, Celje

KRALJA PETRA CESTA 7. - PRESERNOVA UL. 2.

Trgovina s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem, založna knjigarna, prodaja šolskih knjig in igralnih kart. Lastna zaloge vseh tiskovin za urade in pisarne, vsakovrstnih razglednic, ljudskošolskih zvezkov, risank in risalnih skladov.

Molitveniki, koledarji, papirnate vreče, nagrobeni venci in traki. 4, 10-6

Na debelo. Poštno-čekovni rač. 10716 — Telefon 60 Na drobno.

Na debelo. Na drobno.

Leopold Pevalek

Ljubljana - Židovska ulica 4.

Trgovina s papirjem. Šolske potrebščine. - Razglednice.

106, 52-3

Na debelo.

Na drobno.

Lesene žeblike za čevlje

izdeluje 111, 5-1

Tovarna lesenih žeblikov

Ivan Seunig ml.

Tacen pod Šmarno goro pri Ljubljani.

Vsak trgovec

doseže povoljen uspeh in lep dobiček pri prodaji pravega kranjskega

lanenega firmeža.

Razpošljamo od 15 kg naprej v poljubnih količinah po najnižji tovarniški ceni. Strokovnjaki so priznali našo kakovost kot najboljšo!

HROVAT & KOMP.
Ljubljana.

Semena za preprodajalce priporoča

SEVER & KOMP.
LJUBLJANA.

Kupujemo deteljno, repno, korenjevo in travno seme, suhe gobe ter vse v našo stroko spadajoče predmete.

14, 20-10

LENASI & GERKMAN

Ljubljana

Stritarjeva ul. 4 — Lingarjeva ul. 2

Trgovina s suknenim, modnim in manufakturnim blagom.

Na debelo. 61, 20-12 Na drobno.

TOÑE MALGAJ

stavberi, pohištveni pleskar in ličar 16, 52-5

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 6.

Zajamčeno predvojno blago za portale in prodajalne.

I. C. MAYER

LJUBLJANA

STRITARJEVA ULICA

MANUFAKTURA

ENGROSS - ENDETAIL

BALKAN

Špedicija vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zaccarinjenja in zavarovanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patent. pohištvenimi vozovi na vse strani.

Prvo ljubljansko javno skladišče spojeno s tirom južne železnice.

Največje domače špedicijsko podjetje v Jugoslaviji.

delniška družba za mednarodne transporte.

Brzjavni naslov: Balkansped.

6, 52-12

Ljubljana, Maribor, Beograd, Zagreb, Trst, Wien.

Vseh vrst leseno embalažo izdeluje v Selški dolini

Sodarska zadruga v Železnikih

r. z. z. o. z.

SODI

ki se rabijo za prevoz zelja in repe, so vedno na zalogi. Raznih drugih vrst sodov za med, barvo, kavine surrogate, cement itd., se izdeluje hitro in točno po danih naročilih.

Naslavljati naj se blagovoli vse dopise in naročbe edino le:

Sodarska zadruga v Železnikih

r. z. z. o. z. 108, 2-1

Društvo lesnih trgovcev
dravske doline

v Mariboru

Aleksandrova cesta štev. 45

kupuje in prodaja

rezani in tesani les

v vsaki množini po dnevnih cenah. 23, 52-12

67, 50-9

**A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 10.**

Uvoz in prodaja vsako-vrstnega inozemskega manufakturnega blaga in pletenin.

Na debelo in drobno.

17, 24-12

Fr. Stupica, Ljubljana

Gospodovska cesta 1
priporoča svojo zalogo
železnine, poljedelskih
strojev in železnih
blagajn na debelo.

Jadranska montanska
družba, d. z. o. z. Ljubljana

Zvonarska ulica 5 (S).

Telefon 9. - Brzjavci, Montanac.

Import. Eksport.

Prodajamo in kupujemo na debelo

Vse vrste

kovin, rudnin

in kemikalij ter vse
industrijske izdelke, spa-
dajoče v rudarsko, fužinarsko in
kemijsko stroko. 65, 26-12

Ant. Krisper

Coloniale
Ljubljana.

55, 52-12

Kartonažna tovarna
in papirna industrija

I. Bonač sin, Ljubljana

izdeluje in oferira: 112

Embalaže za čaj.

Impregnirane doze za
oljnate barve od $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{2}$ kg.

Lekarniške kapseline

za praške. — Vrečice za lekarne,
kavo, špecijalitete.

Krožnike iz lepenke

za slastičarje in delikatese.

Kartonaže vsake vrste.

la. rujavo lepenko (Lederdeckel).

v vseh debelostih in vsaki množini.

Vzorci in oferti na razpolago

Priporoča se veletrgovina

Fran Derenda, Ljubljana

Emonska cesta 8.

105, 20-3

Brzjavci: Derenda Ljubljana. — — Telefon interurban štev. 313.

Podružnica: DUNÁJ II., Obere Donaustrasse štev. 105.

Zastopstva: ZAGREB, ZEMUN, SARAJEVO.

Glavna zastopstva svetovnih čehoslovaških tovaren.

Sukno, hlačevina, podloga. - En gros.

Konfekcija

v bogati izberi, od najfinješega do
najpriprostejšega kroja in izdelave.

Anton Tonejc in drug

Maribor, Jugoslavija

trgovina s kolonijalnim,
špecerijskim blagom in
deželnimi pridelki na debelo.

Brzjavci: Tonejc Maribor. — Telefon št. 68. — Čekovni račun št. 11.668.

Tekoči račun pri Ljubljanski kreditni banki v Mariboru.

UVOD. — IZVOZ.

IZVON JAZC.

Veletrgovina manu-fakturnega blaga

11, 50-12

Hedžet & Koritnik

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 4.

Telefon interurban št. 75.

Dobiva ponajveč iz Anglije v velikih množinah
raznovrstno voljeno,
modno in perilno blago.